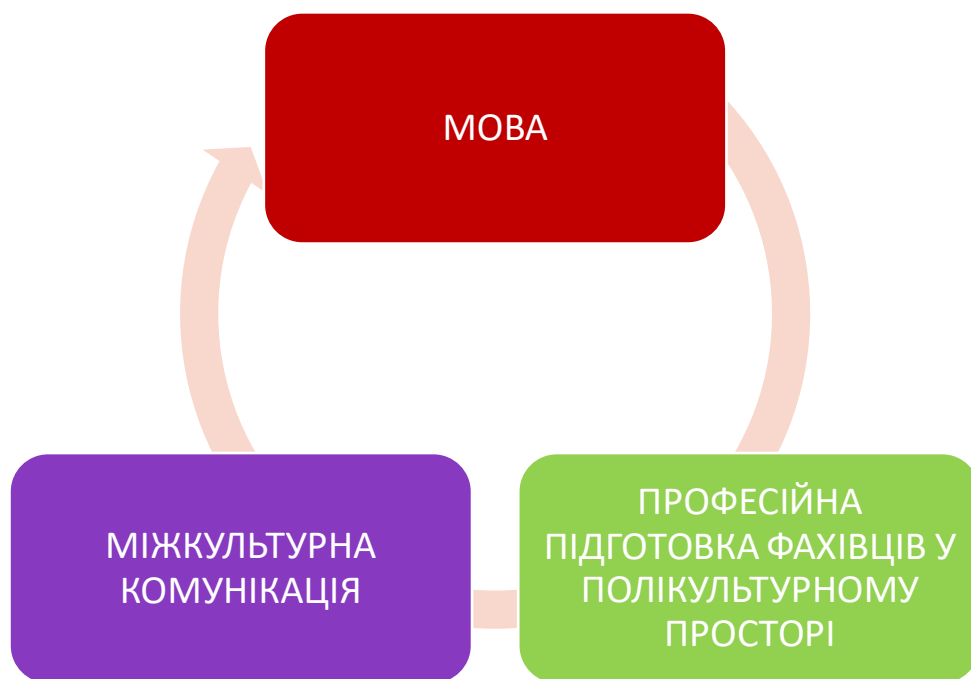

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І

ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

ХАРБІН – 2025

ОДЕСА – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського» (Україна)

Кафедра перекладу і теоретичної та прикладної лінгвістики

Освітньо-культурний центр «Інститут Конфуція»

Інститут педагогічної освіти і

освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Україна)

Харбінський інженерний університет (КНР)

Намсеульський Університет (Республіка Корея)

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ
І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Харбін – 2025

Одеса – 2025

УДК: 378:81'25-027.512(062.552)

Авторський знак: А43

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол № 16 від 29 травня 2025 року)*

Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі: Міжнародний журнал. – Випуск 8. – Харбін : Харбінський інженерний університет, 2025 – 136 с.

© Харбінський інженерний університет (м. Харбін, КНР), 2025

© Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса, Україна), 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	11
СЕКЦІЯ I. НАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА	13
<i>Беляєвська Вікторія</i> . Специфіка перекладу фразеологічних одиниць.....	13
<i>Chen Haixia, Wu Xuan</i> . Ethical Risks of AI Translation: Toward a Global Governance Framework...16	16
<i>Ding Xin</i> . Cultural and Artistic Factors of Proverbs Representation in the Scale of Translation of a Literary Text.....	17
<i>Дерік Ілона</i> . Комп'ютерний переклад: виклики та перспективи.....	20
<i>Fan Yingfang</i> . A Study of Mechanism of AI-Empowered Adaptive Cross-Cultural Narrative Text Generation: Taking International Communication of Excellent Spiritual Heritage of Heilongjiang as an Example.....	22
<i>奧克薩娜·霍羅贊金娜 于奇加</i> 十九至二十世纪之交中国钢琴演奏的起源.....	23
<i>奧克薩娜·霍羅贊金娜 胡易</i> . 论课外教育机构中学生音乐价值观的形成方法.....	24
<i>Gao Heyue</i> . A Comparative Study on the Translation of Culture-Loaded Words in the Joy Luck Club from the Perspective of Functional Translation Theory.....	30
<i>聂玉环</i> . 电影《长安三万里》唐诗英译的海外传播与译介探究.....	31
<i>Iliadi Alexander I</i> . Interpretation of the «Dark» Textual Elements and Etymology.....	32
<i>Korolyova Natalia Livievna</i> . Conceptual Connections as a Translation Problem (The Concept “Lord” as an Example)	35
<i>Popova Oleksandra</i> . Synergism in Translation of Economic and Legal Documents in the Academic Sphere: Distinctive Parameters (on the Material of English, German, Chinese and Ukrainian)	38
<i>Сонко Юрій</i> . Проблеми використання нейромереж у перекладі художніх текстів з української мови англійською.....	42
<i>孙岩, 刘丹</i> . 生态翻译学视角下许渊冲英译古诗翻译研究 – 以杜甫《登高》为例.....	45
<i>Li Yueteng</i> . Polysystemic Perspective on Li Wenjun’s Translation of the Sound and the Fury.....	46
<i>Любимова Світлана</i> . Переклад у світлі комунікативно-когнітивної парадигми лінгвістики.....	47
<i>Моргун Олександра</i> . Лінгвокультурна компетентність у китайсько-українському перекладі: формування та розвиток у системі вищої освіти.....	50
<i>Wang Huan</i> . Transcoding Strategies in Traditional Chinese Music Interpretation Study.....	55
<i>杨子怡</i> . 中国婚礼中新郎新娘身份建构的话语研究.....	56
<i>姚怡伊</i> . RCEP 与 WTO 协同推动数字经济发展的机制研究——以新加坡为例.....	58
<i>张祎鑫</i> . 翻译转换理论视角下环境科学文本翻译实践分析.....	60
СЕКЦІЯ II. ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ	61
<i>Avsheniuk Nataliia</i> . Benefits And Challenges of Using Chatgpt in English Language Learning by Higher Education Students: Ukrainian Context.....	61
<i>Ван Ченьсі</i> . Виховання підлітків засобами народного музичного мистецтва Китаю.....	64
<i>陈丽, 康晓芸</i> . 文学作品的地域文化表现——以《金上京史话》为例.....	67
<i>Glushchenko Volodymyr</i> . Tocharians and Their Languages: Linguohistoriographic Aspect.....	68
<i>Гуданич Наталія</i> . Педагогічний хакатон як засіб розвитку ініціативності суб'єктів освітнього процесу.....	72
<i>Kurasova Nataliya, Andrushchenko Anna</i> . The Role of Journalists in Shaping Public Opinion During Crisis Situations.....	76
<i>Лі Сюелу, Хуан Юйцзе</i> . Мультимодальні стратегії у навчанні східних мов як інструмент формування міжкультурної компетенції.....	79
<i>Li Shangyu</i> . Analysis of Chinese Female Discourse Power Changes in The Woman Warrior.....	81
<i>Liu Jiaxin</i> . Pragmatic Analysis of University Students’ Wechat Nicknames.....	82

徽师范大学学报(人文社会科学版), 47(02), 149-156.

5. 鲁遥. (2024). 杜甫诗歌在俄罗斯的译介及传播策略研究[D]. 大连外国语大学.
6. 毛志文. (2024). 白居易诗歌在俄罗斯的译介与研究[J]. 外语教学理论与实践, (03), 79-88.
7. 米聆瑞. (2024). 从生态翻译角度看国产动画电影字幕对中国元素的表达 – 以《长安三万里》为例[J]. 今古文创, (47), 103-106.
8. 邵璐. (2022). 中国当代文学在英语世界的翻译与传播: 框架、思路与方法[J]. 扬子江文学评论, (06), 17-22.
9. 辛红娟, 杨贺. (2024). 动漫电影《长安三万里》“出海”的国际传播逻辑探究[J]. 对外传播, (08), 37-40.
10. 徐庆莉. (2023). 中国原创儿童绘本的译介效果分析[J]. 东南传播, (11), 93-96.

Alexander I. Iliadi

*Doctor of Philological Sciences, Full Professor of the Department of Translation, Theoretical and Applied Linguistics, Faculty of Foreign Languages,
State institution «South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky»
Odessa, Ukraine*

INTERPRETATION OF THE «DARK» TEXTUAL ELEMENTS AND ETYMOLOGY

Keywords: *etymology, text, reconstruction, prototype, Iranian lexical relicts.*

Introduction. An important step of the linguistic analysis of the written monuments is the determination of the semantic load of the proper names (anthroponyms, ethnonyms, toponyms) in the text. It is quite revealing that often ancient authors themselves resort to etymologization of some unclear proper names, if it is necessary for the correct understanding of the provided data related to the geographical and ethnographic nature. In the modern investigations of the old texts, onomastic material is the traditional object of linguistic analysis of the geographical, historical and poetic compositions of the ancient (Greek and Latin) and medieval authors. However, the onomastic corpus of the medieval legal acts of X–XV centuries and business documentation of later times most often are not etymologically interpreted. Etymologically, the most difficult category is toponymy, therefore the geographical names of the different ranks in the legal documents are the «dark» elements of the text the interpretation of which is always **relevant** for linguistics.

We suggest the *etymology* of two toponyms, attested in written in Latin juridical acts created in the Hungarian chancelleries of the late Middle Ages. To the best of our knowledge, these geographical names do not have any convincing etymological

explanation up to now.

Boyachapothaka, Borathapathaka («ubi due magne vie in unum conveniunt – in via ad caput riuuli *Boyachapothaka*») – river, a left tributary of the Svinka River in the Hornád River basin. Vl. Šmilauer clarifies reading as *Borathapathaka* [7, p. 208, 403]. This is an example of typical for Hungarian documents adaptation of the foreign-language toponym by means of the nomenclature term *pataka, pathaka, pothaka* ‘flow, stream, river’, borrowed from the Slavonic speech, cf. *Kojatapataka* – a left tributary of the Svinka River near the *Kojetic*, which is from the name *Kojata*; riuulus *Garadnapathaka*, 1332 = *Garadna* – a tributary of the Malý Hornád River near the village *Garadna* = Slovak *Gradna* in Hungarian rendering [7, p. 403, 414] etc.

The first part of the hydronym, i. e. **Boratha*, is of interest from the etymological viewpoint. Taking into account the features of Hungarian graphics, two variants of interpretation **Boratha* are possible:

1) as Sarmato-Alanian **bor-[w]ata* – composite of adj. **bor* ‘yellow’ (< **baura-*, cf. Ossetian *bor*) & **wata* ~ Old Indian *avatá-* ‘well, pond’ (suffixal derivative from the variants of the common Aryan etymon **au-* : **u-* : **ya-* ‘to flow’; about its Iranian reflexes see: [2, p. 373, 383; 5, p. 46; 4 (1, p. 256)]). Post-vocal *t* is occasionally saved in final position in the Ossetian [3, p. 28] and Alanian, while spirant *w* in Scythian and Ossetian tends to dropping after consonants and sonants before *a*, *ā*, therefore for **Boratha* is probably more archaic condition, i.e. **bor-wata* ‘yellow source’, the reconstruction of which clarifies the etymological composition of the word.

Ossetian toponym *Борæфææ* = «Yellow Mountain Pass» has close to **borwata* composition [8, p. 74];

2) as **barata* ‘fast-flowing, bubbling [stream]’ < **bar-nta-* – part. act. praes. to Iranian **bar-* ‘to move quickly’, ‘to bubble’, cf. Avestan *bar-* ‘quickly, rapidly move’ (of water, wind), Avestan late *barənti-* loc. sing. ‘in the storm; in a swift motion’ [4 (2, p. 106)]. With this etymology, the root *o*-vocalism is the result of vocal mutation of Iranian *a* in the ancient Magyar speech (examples see: [7, p. 508]).

Komafew, 1269 – mountain on the territory which was under the rule of Dubica (in the charter of Béla King of Hungary and Croatia about the lands and the boundaries

of Dubica comitat): «in Zauam ... in montibus iret directe per berch et perveniret ad montem Rabfew vocatum et inde tenderet et perveniret ad locum Plazy vocatum, ubi essent due mete et inde progredederetur directe versus meridiem et perveniret ad montem *Komafew* vocatum» [6 (5, p. 511)].

Like in the case with the toponym parsed above, it also concerns Sarmato-Alanian composite. The first part is Hungarianization of Alanian **kāma* ‘gorge’ (: Ossetian *kom* ‘gorge’, ‘hole’, ‘mouth’) by means of the *fő* [*few*] ‘head (in the geographical meaning)’, cf. in the same document *Rabfew*, *Thodinafew*, «in aquam *Thempnifew*» [6 (5, p. 511)]. Despite *o*-vocalism of the root *Kom-*, one cannot equal Ossetian *kom*, because the name is documented with XIII century, while shift **ā > o* before nasal sonants in the Old Ossetian speech accomplished only by the end of XIV century (Yu. A. Dzitssoity), and Jassic language in Hungary in XV century kept old *ā* in this position too (V. I. Abaev). Here we should see vocal mutation of **a > o* in *Magyar* use; this is one of the processes, which accompanied phonetic adaptation of foreign-language words with similar structure by Magyars, cf.: Sarmato-Alanian **xan-gan* > Hungarian *Hangon* (A. I. Iliadi), Slavonic *kopanja* > Hungarian *koponya* etc. [7, p. 508].

The oronym undergone a partial tracing, therefore its second part was substituted by Magyar lexical equivalent of a Sarmato-Alanian word. But what the word was? It is quite expected Hungarian *fő* [*few*] ‘head’ could be the literal translation of Alanian **sar* ‘head’, ‘peak’, ‘top’ (: Ossetian *cæp* ‘head’ and ‘peak’, ‘upper’, ‘top’, ‘top piece’, ‘beginning’). Consequently, the full original form of the Alanian name was **kāma-sar* or the syntactic construction with the genitive **kāmi sar* ‘the top of the gorge’ = Ossetian *Комы сæп* «Beginning of the Gorge», *Комы сæптæ* «Tops of the Gorge» [1 (1, p. 118; 2, p. 431)].

Conclusions. Overviewed geographical names, probably, belong to the Sarmato-Alanian stratum in the historical toponymy of Slovakia and Croatia. Their possible Iranian attribution expands the list of the Sarmato-Alanian lexical relicts, attested in the geographical nomenclature of the Middle Danube region.

References:

1. Цхуырбаты, З. Д., Дзицойты, Ю. А. (2013–2015). *Хуссар Ирыстонны топоними*. М. : Наука. Т. I–II.
2. Bailey, H. W. (1979). *Dictionary of Khotan Saka*. Cambridge ; London etc. : Cambridge University Press.
3. Cheung, J. (2002). *Studies in the Historical Development of the Ossetic Vocalism*. Wiesbaden : Dr. Ludwig Reichert Verlag.
4. Rastorgueva, V. S., Edel'man, D. I. (2000–2020). *Etymological Dictionary of the Iranian Languages*. М. : Vostochnaya literatura. Т. 1–6.
5. Sims-Williams, N. (1983). Chotano-Sogdica. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*. №46. P. 40–51.
6. Smičiklas, T. (ed.) (1905–1990). *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae. Vol. III–XVIII*. Zagreb.
7. Šmilauer, Vl. (1932). *Vodopis starého Slovenska*. Praha ; Bratislava : Nákl. učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě.
8. Tsagaeva, A. Dz. (1962). Materials on Toponymy and Hydronymy of Ossetia. *Bulletin of North Ossetian Research Institute*. Т. XXIII, Vol. I (Linguistics). P. 74–106.

Korolyova Natalia Livievna

*Senior Lecturer at the Department of Translation, Theoretical and Applied Linguistics,
the State institution “South Ukrainian National Pedagogical University
named after K. D. Ushynsky”,
Odesa, Ukraine*

CONCEPTUAL CONNECTIONS AS A TRANSLATION PROBLEM (THE CONCEPT “LORD” AS AN EXAMPLE)

Keywords: *cultural concept, cultural context, lexeme.*

The multi-tiered branching in the secular and ecclesiastical nomenclature of such a significant for the English consciousness and British culture cultural concept as “*Lord*” greatly complicates its correct linguistic interpretation by concepts of other cultures, and for a correct translation into other languages requires the corresponding knowledge of its complex semantic differentiation. On the other hand, this lexeme, when considered in a cultural context, presupposes the study of all its meanings and corresponding nominations in unity and indivisibility as aspects of one concept, in a single ethnocultural field, as a basic part of the national conceptual sphere. The conceptual sphere itself in this case is understood as “a set of categorized, standardized, processed concepts in the consciousness of the ethnic group” [1]. What is perceived in the Slavic consciousness and, accordingly, translated into the Slavic languages by means of various lexical units embodying various concepts, in the English consciousness turns out to be inseparable, tightly interconnected and constantly

Наукове видання

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ І ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦІВ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

Підписано до друку з оригінал-макета 29.05.2025.

Формат 60×84 1

/16. Папір офсетний. Гарнітура Times.

Обл.-вид. арк. 6,04. Ум. друк. арк. 147.

Тираж 300 прим.

Різографія.

Видавництво «Харбінський інженерний університет»
м. Харбін, вул. Наньтон, 145-1, район Наньган, 150001, КНР